

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ І СПОРТУ УКРАЇНИ**

ФАКУЛЬТЕТ ЗДОРОВ'Я, ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ І ТУРИЗМУ

Кафедра фізичної терапії та ерготерапії

**СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ОСНОВИ ФІЗИЧНОЇ ТЕРАПІЇ**

рівень вищої освіти: перший (бакалавр)

спеціальність: 017 Фізична культура і спорт

спеціалізація/освітньо-професійна програма: фізична реабілітація, фізичне виховання, фітнес та рекреація, спорт

код дисципліни в освітньо-професійній програмі: ВК2.3.3

мова навчання: українська

Розробники:

Куropyтник Віктор Євгенович, викладач кафедри фізичної терапії та ерготерапії, kuroyatnik@gmail.com

Терещенко Аліна Віталіївна, викладач кафедри фізичної терапії та ерготерапії, alina.tereshchenko@gmail.com

Анотація навчальної дисципліни. Дисципліна спрямована на формування визначених освітньо-професійною програмою загальних та фахових компетентностей, зокрема, здатності використовувати під час навчання та виконання професійних видів робіт основ медичних знань, надавати долікарську допомогу особам під час виникнення у них невідкладних станів та патологічних процесів в організмі та методику фізкультурно-спортивної реабілітації таких осіб. Обсяг дисципліни – 3 кредити ЄКТС. Статус навчальної дисципліни: за вибором. Основні теми: Вступ до спеціальності «Фізична терапія», фізична терапія при ураженнях опорно-рухового апарату, фізична терапія при ураженнях нервової системи, фізична терапія при ураженнях кардіореспіраторної системи, фізична терапія при розладах обміну речовин, методики використання фізичної терапії в спорті. Підсумкова оцінка формується з урахуванням результатів поточного контролю.

Abstract of the discipline. The discipline is aimed at forming the general and professional competences determined by the educational and professional programme, in particular, the ability to use the basics of medical knowledge during training and professional activities, to provide pre-care assistance to individuals when they have urgent conditions and pathological processes in the body and methods of physical education and sports rehabilitation of such persons. The volume of discipline is 3 ECTS credits. Status of the discipline: by choice. Main topics: introduction to the specialty «Physical therapy», physical therapy with musculoskeletal disorders, physical therapy with nervous system disorders, physical therapy with cardiopulmonary defeat, physical therapy in metabolic disorders, methods of physical therapy in sport. The final assessment is based on the results of the current control.

Мета навчальної дисципліни – формування визначених освітньо-професійною програмою загальних та фахових компетентностей, зокрема, здатності використовувати під час навчання та виконання професійних видів робіт основ медичних знань, надавати долікарську допомогу особам під час виникнення у них невідкладних станів та патологічних процесів в організмі та методику фізкультурно-спортивної реабілітації таких осіб.

Обсяг навчальної дисципліни – 3 кредити ЄКТС, які розподіляються у годинах:

Форми навчання	Види навчальних занять				Самостійна робота	Разом
	лекції	лабораторні	практичні	семінарські		
Денна	12	0	30	0	48	90
Заочна	2	0	10	0	78	90

Статус навчальної дисципліни: за вибором.

Передумови для вивчення навчальної дисципліни: успішне опанування такими навчальними дисциплінами:

на першому (бакалаврському) рівні вищої освіти: «Анатомія», «Фізіологія», «Масаж», «ТМФВ», «Біохімія», «Основи здоров'я».

Програма навчальної дисципліни.

Тематичний план навчальної дисципліни

Номер і назва	Кількість годин
---------------	-----------------

теми	денна форма навчання				заочна форма навчання			
	усього	у тому числі			усього			
		л.	прак.	с. р.		л.	прак.	с. р.
Тема 1. Вступ до спеціальності «Фізична терапія»	12	2	4	6	12	2	–	10
Тема 2. Фізична терапія при ураженнях опорно-рухового апарату	18	2	6	10	18	–	2	16
Тема 3. Фізична терапія при ураженнях нервової системи	14	2	4	8	14	–	2	12
Тема 4. Фізична терапія при ураженнях кардіореспіраторної системи	14	2	4	8	14	–	2	12
Тема 5. Фізична терапія при розладах обміну речовин	14	2	6	8	14	–	2	12
Тема 6. Методики використання фізичної терапії в спорті	18	2	6	8	18	–	2	16
Всього годин:	90	12	30	48	90	2	10	78

Зміст навчальної дисципліни за темами

Тема 1. Вступ до спеціальності «Фізична терапія»

Визначення основних понять: фізична терапія, фізичний терапевт. Мета та основні завдання фізичної терапії. Принципи фізичної терапії.

Сфери клінічної діяльності фізичного терапевта, його професійні компетентності.

Історія розвитку фізичної терапії в Україні та у світі.

Різновиди засобів фізичної терапії. Терапевтична вправа як основний засіб фізичної терапії. Масаж як допоміжний засіб в діяльності фізичного терапевта.

Загальні відомості про ерготерапію: мета та основні завдання ерготерапії.

Тема 2. Фізична терапія при ураженнях опорно-рухового апарату.

Класифікація травм опорно-рухового апарату, основні клінічні прояви:

забій, розтягнення, вивих, перелом.

Загальні принципи фізичної терапії при ураженні опорно-рухового апарату.

Фізична терапія після оперативних втручань при травмах та захворюваннях опорно-рухового апарату. Ампутації.

Дегенеративно-дистрофічні захворювання опорно-рухового апарату, фізична терапія при них.

Тема 3. Фізична терапія при ураженнях нервової системи.

Загальні відомості про основні ураження нервової системи: інсульт, черепно-мозкова травма, хребтово-спинномозкова травма, порушення периферичної нервової системи.

Роль фізичного терапевта в клініці неврологічних захворювань.

Поняття мультидисциплінарної команди для надання реабілітаційних послуг.

Загальні принципи фізичної терапії при ураженнях нервової системи.

Тема 4. Фізична терапія при ураженнях кардіореспіраторної системи.

Загальні відомості про основні захворювання кардіо-респіраторної системи: гіпертонічна хвороба, серцева недостатність, інфаркт міокарда, бронхіт, пневмонія, бронхіальна астма, хронічне обструктивне захворювання легень.

Методи фізичної терапії при захворюваннях кардіо-респіраторної системи.

Техніки дихальних маніпуляцій. Поняття екстракардіальної активації.

Тема 5. Фізична терапія при розладах обміну речовин.

Класифікація розладів обміну речовин: ожиріння, цукровий діабет, подагра. Основні клінічні прояви.

Роль фізичного терапевта в клініці розладів обміну речовин.

Комплексна терапія при порушеннях обміну речовин.

Тема 6. Методики використання фізичної терапії в спорті.

Причини спортивного травматизму. Фактори ризику отримання спортивних травм.

Травми плечового суглоба. Травми ліктьового суглоба. Травми променево-зап'ясткового суглоба.

Травми кульшового суглоба. Травми колінного суглоба. Травми гомілково-стопного суглоба.

Засоби та методи фізичної терапії в спорті. Превенція спортивного травматизму.

Тематика практичних занять

Номер і назва теми дисципліни	Номер і назва теми практичних занять	Кількість годин	
		Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Тема 1. Вступ до спеціальності «Фізична терапія»	1. Різновиди засобів фізичної терапії. Терапевтична вправа як основний засіб фізичної терапії.	2	—
	2. Методики використання засобів фізичної терапії	2	

Тема 2. Фізична терапія при ураженнях опорно-рухового апарату	3. Загальні принципи фізичної терапії при ураженні опорно-рухового апарату.	2	2
	4. Фізична терапія після оперативних втручань при травмах та захворюваннях опорно-рухового апарату.	2	
	5. Фізична терапія при дегенеративно-дистрофічних захворюваннях опорно-рухового апарату	3	
Тема 3. Фізична терапія при ураженнях нервової системи	6. Методики фізичної терапії при ураженнях центральної нервової системи	2	2
	7. Методики фізичної терапії при ураженнях периферичної нервової системи	2	
Тема 4. Фізична терапія при ураженнях кардіо-респіраторної системи	8. Методики фізичної терапії при захворюваннях кардіо-респіраторної системи.	2	2
	9. Техніки дихальних маніпуляцій	2	
Тема 5. Фізична терапія при розладах обміну речовин	10. Особливості фізичної терапії осіб з розладами обміну речовин	4	2
	11. Комплексна терапія при порушеннях обміну речовин	4	
Тема 6. Методики використання фізичної терапії в спорті	12. Фізична терапія при травмах верхнього плечового поясу	2	
	13. Фізична терапія при травмах нижніх кінцівок та тазу	2	
	14. Засоби та методи фізичної терапії в спорті	2	2
Всього годин:		30	10

Завдання для самостійної роботи студентів

Номер і назва теми дисципліни	Завдання	Кількість годин	
		Денна форма навчання	Заочна форма навчання

Тема 1. Вступ до спеціальності «Фізична терапія»	1. Підготовка реферату чи презентації на теми: «Ерго-терапія як невід’ємна частина надання реабілітаційних послуг» або «Масаж як допоміжний засіб фізичної терапії».	4	6
	2. Підготовка до практичного заняття з теми 1.	2	4
Тема 2. Фізична терапія при ураженнях опорно-рухового апарату	3. Вирішення кейсів (навчальних ситуацій) з обґрунтування методик фізичної терапії при оперативних втручаннях при ураженнях опорно-рухового апарату.	4	6
	4. Вирішення кейсів (навчальних ситуацій) з обґрунтування методик фізичної терапії при дегенеративно-дистрофічних ураженнях опорно-рухового апарату.	4	6
	5. Підготовка до практичного заняття з теми 2.	2	4
Тема 3. Фізична терапія при ураженнях нервової системи	6. Підготовка реферату та презентації за темою «Техніки дихальних маніпуляцій».	4	6
	7. Підготовка до практичного заняття з теми 4.	2	2
	8. Вирішення кейсів (навчальних ситуацій) з обґрунтування методик фізичної терапії при ураженнях центральної та периферичної нервової системи.	2	4
Тема 4. Фізична терапія при ураженнях кардіореспіраторної системи	9. Вирішення кейсів (навчальних ситуацій) з обґрунтування методик фізичної терапії при кардіореспіраторних захворювань	4	8
	10. Підготовка до практичного заняття з теми 5.	4	4
Тема 5. Фізична терапія при розладах обміну речовин	11. Підготовка реферату, доповіді чи презентації щодо засобів і методів фізич-		

	ної терапії в спорті	4	8
	12. Підготовка до практичного заняття з теми б.	4	4
Тема б. Методики використання фізичної терапії в спорті	13. Вирішення кейсів (навчальних ситуацій) щодо фізичної терапії при травмах нижніх кінцівок та тазу	4	8
	14. Вирішення кейсів (навчальних ситуацій) щодо фізичної терапії при травмах верхнього плечового поясу	4	8
Всього годин:		48	78

Очікувані результати навчання з дисципліни: застосування теоретичних знань і практичних навичок з фізичної терапії для розв'язання конкретних задач у сфері фізичної реабілітації завдяки:

знанням: основ фізичної терапії, методик застосування засобів та методів фізичної терапії при різних патологічних станах, зокрема, ураженнях опорно-рухового апарату, нервової системи, кардіореспіраторної системи, розладах обміну речовин та спортивному травматизмі;

умінням: пояснювати вплив фізичної терапії на організм людини, обирати фізичні вправи на основі їх терапевтичного ефекту, використовувати принципи фізичної терапії при спортивному травматизмі.

Порядок оцінювання результатів навчання з дисципліни

Підсумкова оцінка з навчальної дисципліни формується з урахуванням результатів поточного контролю.

Протягом семестру здобувач вищої освіти може отримати максимальну кількість балів – 100 як суму балів за результатами поточного контролю на практичних (семінарських, лабораторних) заняттях та під час консультацій науково-педагогічних працівників з тем, на які не передбачено аудиторних годин. Робочою програмою навчальної дисципліни для студентів заочної форми навчання, або в установленому порядку з тем, заняття з яких було пропущено здобувачем вищої освіти. Використовуються такі форми поточного контролю та розподіл балів, які може отримати студент за тему:

Номер і назва теми практичних занять	Засоби оцінювання	Кількість балів за тему
1. Різновиди засобів фізичної терапії. Терапевтична вправа як основний засіб фізичної терапії.	Експрес-контроль. Есе. Презентації.	8
2. Методики використання засобів	Реферат, презентації.	8

фізичної терапії		
3. Загальні принципи фізичної терапії при ураженні опорно-рухового апарату.	Есе. Кейси.	8
4. Фізична терапія після оперативних втручань при травмах та захворюваннях опорно-рухового апарату.	Есе. Тестування.	6
5. Фізична терапія при дегенеративно-дистрофічних захворюваннях опорно-рухового апарату	Есе. Тестування.	6
6. Методики фізичної терапії при ураженнях центральної нервової системи	Експрес-контроль. Тестування.	7
7. Методики фізичної терапії при ураженнях периферичної нервової системи	Експрес-контроль. Тестування.	7
8. Методики фізичної терапії при захворюваннях кардіо-респіраторної системи.	Експрес-контроль. Кейси.	7
9. Техніки дихальних маніпуляцій	Реферат, презентації.	6
10. Особливості фізичної терапії осіб з розладами обміну речовин	Тестування. Кейси.	7
11. Комплексна терапія при порушеннях обміну речовин	Тестування. Есе.	6
12. Фізична терапія при травмах верхнього плечового поясу	Експрес-контроль. Кейси.	8
13. Фізична терапія при травмах нижніх кінцівок та тазу	Експрес-контроль. Кейси.	8
14. Засоби та методи фізичної терапії в спорті	Реферат, доповіді та презентації на задану тему та їх обговорення.	8
	Усього:	100

Лектор під час завершення лекції з теми дисципліни знайомить здобувачів вищої освіти з відповідними завданнями для самостійної роботи та темами практичних занять.

Перед початком практичного (семінарського, лабораторного) заняття науково-педагогічний працівник ознайомлює здобувачів вищої освіти із формами поточного контролю, які будуть застосовуватись, і кількістю балів, які вони можуть отримати. Під час завершення кожного заняття кожному присутньому здобувачу вищої освіти оголошується кількість отриманих ним балів.

Здобувач вищої освіти, який протягом семестру отримав менше 34 балів, до заліку/екзамену не допускається, і може в установленому порядку пройти повторне вивчення цієї дисципліни.

Заліки/екзамена проводяться у порядку, визначеному у Положенні про організацію освітнього процесу в університеті.

Критерії оцінювання:

1. За участь у лекційному занятті студент отримує 1 бал.
2. Усна відповідь на питання практичного заняття оцінюється у 5 балів: 5 балів – студент повністю засвоїв теоретичний матеріал, логічно викладає його, робить висновки, висловлює гіпотези, дискутує. 4 бали – студент засвоїв теоретичний матеріал, вільно викладає його, наводить приклади, однак є незначні проблеми з усвідомленням системних зв'язків, не завжди дотримується логіки викладу, припускається незначних помилок чи неточностей. 3 бали – студент засвоїв матеріал на репродуктивному рівні (переказування), приймає активну участь у роботі, відтворює вивчене не завжди логічно, припускається помилок. 2 бали – студент, який невпевнено переказує матеріал, під час відповіді потребує допомоги, допускається помилок. 1 бал – студент, який не приймає участь в обговоренні питань на занятті. 0 балів – студент відсутній на занятті.
3. Виконання самостійної роботи, що підготував студент оцінюється у 5 балів: 5 балів отримує студент, який повністю розкрив тему самостійної роботи, використовував основну і додаткову літературу. Проявив самостійність і творчий підхід. Матеріал подано логічно і своєчасно. 4 бали отримує студент, який розкрив тему самостійної роботи за всіма пунктами плану, використав більшість рекомендованої літератури. Матеріал подано логічно, можливо не своєчасно. 3 бали одержує студент, який тему самостійної роботи розкрив не повністю (висвітлено не всі пункти плану, матеріал подано стисло). Використано недостатню кількість літературних джерел. Матеріал побудовано не логічно. 2 бали одержує студент, який розкрив незначну частину матеріалу (декілька пунктів плану), використав недостатню кількість літературних джерел. Відсутня логіка подачі матеріалу, а також порушена цілісність системи знань. Матеріал подано не своєчасно. 1 бал – студент роботу написав формально, стисло, не своєчасно. 0 балів – студент повідомлення не підготував.
4. Реферати чи есе студентів оцінюються у 5 балів. 5 балів – робота має самостійний і творчий характер. Тема повністю розкрита. Матеріал викладений логічно, послідовно, обґрунтовано. Реферат чи есе оформлені згідно вимог. Обсяг відповідає нормі. Під час захисту студент орієнтується у матеріалі, висловлює власне ставлення до визначеної проблеми. 4 бали – тема розкрита, матеріал подано відповідно пунктам плану, використано запропоновані джерела інформації. Інколи спостерігається порушення логіки. Реферат чи есе оформлені згідно вимог. Обсяг відповідає встановленій нормі. Під час захисту студент вільно володіє і орієнтується у матеріалі, висловлює власне ставлення до питання. 3 бали – лише простежується спроба підійти до написання реферату чи есе самостійно і творчо. Однак план реферату чи есе не досконалий. Загальний зміст недостатньо структурований. Простежується невміння групувати матеріал, знаходити зв'язки, встановлювати співвідношення між частинами. Обсяг відповідає нормі. Під час захисту студент володіє інформацією на початковому рівні. 2 бали – реферат чи есе написані на швидку, фрагментарно. План відсутній або не відповідає змісту і формі. Тема розкрита частково. Під час захисту студент оперує лише загальними фразами. Структура доповіді не витримана, матеріал побудовано не логічно. 1 бал – реферат чи есе написані фрагментарно. План відсутній або не відповідає змісту і формі. Тема не розкрита. Під час захисту студент не може відтворити матеріал. Доповідь стисла, не логічно побудована. 0 балів – реферат чи есе не написані і не захищені.
5. Комп'ютерна презентація студентів оцінюються у 5 балів: 5 балів – робота має самостійний і творчий характер. Тема повністю розкрита. Матеріал викладений логічно, послідовно, обґрунтовано. Обсяг відповідає нормі (15 – 20 слайдів). Під час презентації студент орієнтується у матеріалі, висловлює власне ставлення до визначеної проблеми, володіє майстерністю усної доповіді. 4 бали – простежується творчий підхід при підготовці презентації. Тема повністю розкрита, матеріал подано послідовно. Інколи спостерігається порушення логіки. Презентація оформлена згідно вимог. Обсяг відповідає

встановленій нормі. Під час презентації студент вільно володіє і орієнтується у матеріалі, висловлює власне ставлення до питання. 3 бали – загальний зміст недостатньо структурований. Простежується невміння групувати матеріал, знаходити зв'язки, встановлювати співвідношення між частинами. Обсяг відповідає нормі. Студент не повністю розкрив тему, вивчено недостатню кількість джерел інформації. Під час презентації студент володіє інформацією на початковому рівні. 2 бали – презентація підготовлена нашвидку, фрагментарно. Відзначений не самостійний підхід до виконання. Тема розкрита частково. Під час презентації студент неспроможний відтворити інформацію у певній послідовності. Оперує лише загальними фразами. Структура доповіді не витримана, матеріал побудовано не логічно. 1 бал – презентація підготовлена фрагментарно. Тема не розкрита. Під час презентації студент не може відтворити матеріал. Доповідь стисла, не логічно побудована. 0 балів – презентація не підготовлена.

Залікові вимоги:

1. Визначення основних понять: фізична терапія, фізичний терапевт.
2. Мета та основні завдання фізичної терапії.
3. Принципи фізичної терапії.
4. Сфери клінічної діяльності фізичного терапевта, його професійні компетентності.
5. Історія розвитку фізичної терапії в Україні та у світі.
6. Різновиди засобів фізичної терапії.
7. Терапевтична вправа як основний засіб фізичної терапії.
8. Масаж як допоміжний засіб в діяльності фізичного терапевта.
9. Загальні відомості про ерготерапію: мета та основні завдання ерготерапії.
10. Класифікація травм опорно-рухового апарату, основні клінічні прояви: забій, розтягнення, вивих, перелом.
11. Загальні принципи фізичної терапії при ураженні опорно-рухового апарату.
12. Фізична терапія після оперативних втручань при травмах та захворюваннях опорно-рухового апарату. Ампутації.
13. Дегенеративно-дистрофічні захворювання опорно-рухового апарату, фізична терапія при них.
14. Загальні відомості про основні ураження нервової системи: інсульт, черепно-мозкова травма, хребтово-спинномозкова травма, порушення периферичної нервової системи.
15. Роль фізичного терапевта в клініці неврологічних захворювань.
16. Поняття мультидисциплінарної команди для надання реабілітаційних послуг.
17. Загальні принципи фізичної терапії при ураженнях нервової системи.
18. Загальні відомості про основні захворювання кардіо-респіраторної системи: гіпертонічна хвороба, серцева недостатність, інфаркт міокарда, бронхіт, пневмонія, бронхіальна астма, хронічне обструктивне захворювання легень.
19. Методи фізичної терапії при захворюваннях кардіо-респіраторної системи.
20. Техніки дихальних маніпуляцій. Поняття екстракардіальної активації.
21. Класифікація розладів обміну речовин: ожиріння, цукровий діабет, подагра. Основні клінічні прояви.
22. Роль фізичного терапевта в клініці розладів обміну речовин.
23. Комплексна терапія при порушеннях обміну речовин.
24. Причини спортивного травматизму. Фактори ризику отримання спортивних травм.
25. Травми плечового суглоба. Травми ліктьового суглоба. Травми променево-зап'ясткового суглоба.
26. Травми кульшового суглоба. Травми колінного суглоба. Травми гомілково-стопного суглоба.
27. Засоби та методи фізичної терапії в спорті. Превенція спортивного травматизму.

Рекомендовані джерела інформації:**Основна література:**

1. Мухін В.М. Фізична реабілітація. – К.: Олімпійська література, 2005. – 472 с.
2. Марченко О.К. Основы физической реабилитации. – К.: Олімпійська література, 2011. – 526с.
3. Физическая реабилитация. Учебник для академий и институтов физической культуры / под ред. С.Н. Попова. – Ростов – на Дону: Феникс, 1999. – 605с.
4. Учебник инструктора по ЛФК /под ред. В.Правосудова. -М.:ФиС, 1980-415 с
5. Лечебная физическая культура /под ред. С.П. Попова. -М.: ФиС, 1988.-271 с
6. Дубровский В.И .Реабилитация в спорте. -М.: ФиС, 1991.- 203 с.
7. Лікувальна фізкультура та спортивна медицина/ За ред. В.В. Клапчук, Г.Д. Дзяк, І.В. Муравов – К.: Здоров'я, 1995. – 312 с.
8. Белая Н.А. Руководство по лечебному массажу. М.: Медицина, 2005.
9. Каптелин А.Ф., Лебедева И.П. ЛФК в системе медицинской реабилитации. Руководство для врачей. – М.: Медицина, 1995. – 391с.

Додаткова література:

1. Бирюков А.А. Лечебный массаж. – К.: Олимпийская литература, 1995.– 200 с.
2. Спортивные травмы. Основные принципы профилактики и лечения./ Под ред. П.Ренстрема – Киев: Олимпийская литература, 2002. – 379 с.
3. Пархотик И.И. Физическая реабилитация при заболеваниях органов брюшной полости. – Киев: Олимпийская литература, 2003. – 223 с.
4. Полная энциклопедия лечебной гимнастики/ Под ред. Г.А.Евдокимовой – СПб: Сова, М. ЭКСМО, 2003. – 512 с.
5. Милюкова И.В., Евдокимова Г.А. Лечебная физкультура. Новейший справочник. – СПб: Сова, М. ЭКСМО, 2003. – 862 с.
6. Мурза В.П. Фізична реабілітація. – Київ: Олан, 2004. – 559 с.
7. Марченко О.К. Фізична реабілітація хворих з травмами й захворюваннями нервової системи. – Київ: Олімпійська література, 2006. – 195 с.

Електронні ресурси:

1. www.reabilitaciya.in
2. www.zdorovai.ru
3. www.zakon.rada.gov.ua
4. www.ex.ua
5. www.massage.ru
6. www.who.ch
7. www.nlm.nih.gov
8. www.healthgate.com,
9. www.kfinder.com
10. www.php.silverplatter.com
11. www.scsml.rssi.ru
12. www.accesspub.com
13. www.BioMedNet.com